

előfizetési árak helyben és vidéken

Egy évre . . . 12 korona
 Félévre . . . 6 korona
 Egyes szám ára 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
 csütörtök reggel

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Pefőfi-utca 47. szám

ahova a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények küldendők.

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Tehát mégsem egyhangulag!

Latársunk, az ujvidéki munkapárt hivatalos lapja: az „Ujvidéki Hírlap“ vasárnapi számában a kereskedelmi és iparkamarai választásokról írva, azzal a jól értesült jóslattal lepte meg olvasóit, hogy a kamarai választásokon Dietzgen Gábor és Ernst Bernát egyhangulag lesznek kamarai tagokká választva.

Kedden volt a választás.

Nem volt egyhangú.

Nem egészen egyhangú.

Mondhatni inkább, kevésbé egyhangú.

De ha úgy tetszik: épenséggel nem az
 Vagy ha ép úgy akarják: sehogysé egyhangú.

A hivatalos korteskedés alkalmazása, a befolyás, a tőke hatalmának kihasználása dacára Krón Richárd, az ujvidéki függetlenségi és 48-as párti kereskedők jelöltje kapta a legtöbb szavazatot és így Krón Richárd a szegedi kereskedelmi és iparkamara rendes tagjává választott és e révén adója kétszeresen számítva, Ujvidék törvényhatósági bizottságába, mint virilis tag bejut.

A munkapárti hivatalos lap vasárnapi számában szemünkre vetette, hogy a függetlenségi párt ebből a kérdésből politikát csinál. Ha politikát csináltunk, — noha nem állítjuk — úgy jól tettük, okosan tettük és politikai győzelmet is arattunk.

TÁRCA.

Harc a bacillus ellen. *)

Irta. Bölsche Vimos.

Az emberiség legújabb művelődésének története folyamán gigászi színjátéknak vagyunk szemlélői és részesei.

A bacillusokkal folyik a harc, különben lényekkel, mint a minő a régi mesék hidrája volt.

A régi világ hétéfeju sárkánya, Herkules százfeju hidrája valami állat lehetett, melynek megteremtésére valószínű az oktopus, a polip vagy a tintahal, tehát olyan állat adott az emberi képzeletnek alkalmat, melyet a puhatestűek élére helyez a természettudós és így aránylag magas fejlődési fokra.

A mai Herkules, a modern ember, olyanféle lényekkel küzd, mely se nem állat, se nem növény. Csak eleven. Nincsenek szervei, nincsen bensőleg tagolt formája. Nem olyan értelemben óriási, mint a régi hidrája, hogy egyetlen óriási állati test volna. Hanem más értelemben óriási, melyméret a hidrát fölülmulja. A sárkánynak minden levágott feje helyén új feje nőtt. A mostani szörnyeteg egyszerűen a küzdő embernek kezei között,

*) Mutatvány szerző értekezéseiből, melyek magyar nyelven nem rég jelentek meg. Sz.

Ha politikát nem csináltunk: — úgy is győzelmet arattunk a munkapárt felett, mert a munkapárt ebből politikát csinált.

Állítjuk határozottan és bizonyítjuk.

Egyik párttagunkat elküldtük a munkapárt egyik elnökéhez, hogy Krón Richárd jelöltetésébe a munkapárt egyezzen bele és ebből politikát ne csináljunk.

Az elnök úr harmadnapra azt felelte, hogy akkép határoztak, hogy Krón jelöltetésébe nem mennek bele, mert így Krón belekerülne a törvényhatóságba, ahonnan egy munkapártit kiszorítaná.

Ha nem hadüzenet ez, ha ez nem nyílt politizálás, akkor nincs is politika.

Ha tehát ők *politikai szempontból* bíralták a kérdést, úgy ők vittek politikát a kamarai választásokba és ha megbuktak, úgy politikai bukás is érte őket.

Akárhogy is leplezzük, ez egy kis izlelítő volt a decemberi választásokra és azt a következtetést vonjuk le belőle, hogy felébredt a polgárság öntudata és a függetlenségi és 48-as párt ismét megizmosodva a győzelem legszebb reményeivel veszi fel a decemberben megvívandó nagy harcot.

Krón Richárd győzelméből pedig azt a tanulságot vonhatja le a munkapárt, hogy nem mind végig tejfől és nem mindenki munkapárti.

szeme láttára szakad szét valami fajta szaporodással milliárdnyi új rémmé. Ahol az imént egyetlenegy fenyegetett, a következő pillanatban számtalan rémit. És ezek a részek megsokasodnak égen és földön, míg aztán új, még félelmetesebb egész válik megint belőlük, mely fekete halálhozó felhőként támad egyszerre mindenfelől a Herkulesre. Főlegyenesedik, izzad és liheg . . . Vajjon győzni fog-e?

Az embernek, az emberiségnek küzdelme ez a bacillus ellen.

Öreg bolygónkon igen különös történet folyik.

A szerves életnek a legmagasabb és a legalacsonyabb formája nyílt harcban áll egymással.

A bacillusal való küzdelem a maga főmaradásért való harc az embernek. Az élet a saját fejlődésének esucesán egy utolsó döntő mérkőzésben még egyszer síkra száll az életnek legrégibb, legegyszerűbb, legkedvetlenebb teremtményével. Azzal, melylyel valaha, évmilliók előtt kezdődött az élet és melyet az élet milliónyi éven át cepelt magával durva, a fejlődéstől ma sem emésztett és maradék gyanánt amellett a fejlődési magaslattal mellett, melynek esucesán az ember áll.

Ha bacillusról van szó, egyik ember igen apró állatokra gondol, melyek mint

A függetlenségi és 48-as párt ebből a harcból új erőt merített és friss kedvvel nézünk szemébe a decemberi nagy harcnak, amelyből a magyarok Istenének segítségével megint csak a 48-as lobogó kerül ki győztesnek.

Iparkamarai tag választások.

A szegedi kereskedelmi és iparkamarába küldendő 2-2 kültag megválasztása e hó 17-én ejtetett meg a városháza közgyűlési termében, itt. Zambauer Ágoston rendőrkapitány, iparhatósági biztos elnökletével. Az érdeklődés ezuttal a szokottnál sokkal nagyobb volt; máskor a választók közül alig 50-60 jelent meg a jelöltek személyére nézve egyértelmű volt a megállapodás, most azonban a kereskedői osztály részéről 231, az iparosok jelöltjeire 145 szavazat adatott le a két küzdő tábor jelöltjei állottak egymással szemben. Mi sem természetesebb, mint hogy két fél állván egymással szemben, ezuttal igen élénk korteskedés és kapacitálás is folyt, annál inkább, mivel politikát keverték bele ebbe a választásba akkor, amidőn a Határőrben ismertetett — egyenesen politikai színezetű — kifogásokat emelték az egyik jelölt, Krón Richárd megválasztása ellen, illetve az ellen, hogy Krón Richárd mint a függetlenségi párt hive, iparkamarai tagsága révén a törvényhatósági bizottság virilis tagja lehessen.

mikroszkopikus férgesekék bemásznak az ember testébe, a másik kis növényeket sejt bennök, talán igazi gombákat. Mind a kettő valójában hamis képet ad. A sejtelmi élet alapjából kiindulunk, ha a maga egész valójában akarjuk felfogni azt a nagy ellentétet, melyet ez a harc mutat.

Eleven anyag részecske a sejt, mely bizonyos befejezettséget, alakban és működésben bizonyos önállóságot tüntet fel. Minden egyes ember ilyen sejteknek koloszális társas egyesülése; milliószámra sorakoznak egymás mellé, hogy közösen alkossák meg az ember testét. Munkamegosztás szabja ki a tevékenységüket, így alkotják az ember szerveit. Sejtállam az ember. Az a kutya, a madár, a féreg is. A tölgyfa, a liliom, a rózsza sem egyéb. Igazi növény, igazi állat egyaránt sok sejt szövetsége, sejtpiramisok, sejtdomok szövetsége. A bacillus azonban egyetlenegy sejtből áll. Benne merül ki egész valója: alakja, tevékenysége, minden életfolyamata.

Ha az ember pirámis, melynek építőköveit sejtmilliók alkotják, akkor a bacillus egyetlen ilyen építőköv, mely egyedül alkot ilyen házat. Ez a korlátozottság választja el az igazi növénytől és az igazi állattól. Egy-magában áll, minden társadalmi vagy állami szövetség segítése nélkül. A növények és állatok mellett ezek az egysejtűek egy harmadik birodalmat alkotnak, össze nem függő

Az ujvidéki Lloyd teljes jogában volt, mikor mint a kereskedők illetékes testülete Dietzgen Gábor és Ernst Bernát kereskedőket jelölte, de nem volt meg az illetékessége, hogy az iparosok nevében is jelöljön, mert erre az ipartestület volt és van hivatva. Ez a körülmény is egygyel több ok volt arra, hogy az érdeklődés és a választási mozgalom napról-napra fokozódjék.

A függetlenségi párt mint ilyen csakis akkor lépett akcióba, mikor bebizonyosodott, hogy a függetlenségi Krón Richárdnak pártpolitikai okok állották útját a munkapárt részéről, holott Dietzgen Gábor ellen a függetlenségi párt legkisebb kifogást sem tett, sőt a Határőr egyene-en kívánatosnak mondta Dietzgen Gábor megválasztását.

Az ipartestület jelöltjei Pekló Béla és Lebherc Károly voltak Brunner Ede és Königstädter Dusan, a Lloyd jelöltjeivel szemben, de Pekló Pekló Béla visszalépett a választás előtti napon, hogy miért okát ezuttal mellőzzük — Brunner és Königstädter is visszaléptek s így Dussing, Lebherz voltak a jelöltek. Mint-hogy Dussing, aki 128 szavazatot kapott, nem volt választható, Lebherz 136 és Balog Dezső 21 szavazattal lettek rendes tagokká, pótagokká pedig, (miután Balog Dezső 132 szavazat dacára kiesett) Jovánovits Milán 111 és Kurcz Kornél 3 szavazattal lett.

A kereskedők részéről megválasztott rendes tagnak Krón Richárd 131, Dietzgen Gábor 125 szavazattal. (Ernst Bernát 107, Molyácz György 90 szavazatot kapott.) Pótagok lettek Frank 124 és Derner L. 112 szavazattal (Mikin 105 és Simon György 90 szavazatával szemben.) A választás jelentőségét lapunk vezető helyén ismertetjük.

egyes meteoritsek miriadjai a nagy, bonyolult világgömbök mellett.

Az egysejtű életforma, ahogy a bacillusban megjelenik, a soksejtű mellett, történelmileg is az eredeti életformának mutatkozik.

A bacillus történelmileg a piramisépítő kő gyanánt jelenik meg. Először csak az építőkövek voltak meg. Halmazásuk alkotta az élő piramisokat. Kezdetben csupán egyes sejtek voltak, aztán sejtállamok. Ma is szétszedhetjük az emberi testet egyes sejtjeire: minden sejt mikroszkopikus részecskének látszik, melynek értéke egy-egy bacillus egyéni értékének felel meg.

A következtetések egész hosszú sora arra az eredményre vezet, hogy a valódi legrégebb élő lények egysejtűek voltak. Valjon a mai bacillusok fajtájából valók voltak e, vagy olyan egysejtűek, melyek életmódjukban s külső formájukban valamennyire eltértek a másiktól, az nem fontos. A sejtforma és az egysejtűség a lényeges.

En tekintetben bizonyosan bacillusok voltak.

(Vége köv.)

Az Ujvidéki Orient

ÁSVÁNYVIZ

diadala

két első díj

az 1911. évi római
világkiállításon a
legnagyobb díjjal a

„Gran PREMIO“-val

nagy aranyéremmel és
diszoklevéllel és az
1911. évi augusztusban

megtartott párisi nemzetközi kiállításon a
legnagyobb díjjal a

„Grand PRIX“-vel

arany éremmel és diszoklevéllel kitüntetve!

A kitüntetések

Wagner Testvérek

Ferenc József-téri üzletének

kirakatában láthatók!

HIREK.

— Kinevezés — áthelyezés.
Csarsch Dezső kir. törvényszéki elnök Sziget István titeli irodagyakornokot a titeli kir. járásbíróshoz díjnokká nevezte ki és Mikics Nándor titeli kir. j. b. díjnokot hason minőségben az ujvidéki kir. törvényszékhez helyezte át.

— Dr. Fratricsevi István, a topolyai járás új főszolgabíró megválasztásáról a Baes-Topolyai Hírlap vezércikkben emlékezik meg s érdemeit felsorolva, többi között ezeket írja: „járásunk élére egy munkás, körültekintő s társadalmilag közkedveltségnek örvendő férfiú került, ki eddigi állásában, legutóbb mint ujvidéki szolgabíró ugy fellebbvalóinak, mint az összes vele érintkezőknek s az egész ujvidéki járásnak elismerését és szeretetét érdemelte ki.

Hadkötelesek jelentkezése. Az 1891., 1890. és 1889. évben született hadkötelesek november havában a vár. tanács katonai osztályában (városháza, II. 43) akár írásban, akár élő szóval személyesen beiratásuk végett jelentkezni tartoznak. Aki ezen jelentkezést anélkül, hogy legyőzhetetlen akadályok hátráltatták volna, elmulasztja, 10—200 koronáig terjedhető és elzárásra is átváltoztatható pénzbüntetéssel fog büntettetni.

Az ujvidéki munkásgimnázium, mely főleg a kereskedő- és iparos segédek, valamint a munkások hiányos előképzettségét van hivatva kibővíteni s a szükséges ismeretek könnyű elsajátítására módot nyújtani, e hó 18-án nyílt meg. A munkásgimnázium jelenleg Dr. Piukovich Sándor kir. főgimn. tanár igazgatása és vezetése alatt áll, kinek ismert őszintén buzgósága biztosítékot nyújt az iránt, hogy ez a házipótló tanfolyam hivatását kellő sikerrel be is fogja tölteni.

— Áthelyezés. Willing Gyula határrendőri segédtséget Ujvidékről a sztropkói kirendeltséghez helyeztetett át s helyébe Ninukovics Rafael, a soproni kapitányság írnoke neveztetett ki.

Uj villamos átszállóhelyek és szakaszhatárok. A villamos vasuton az átszállások eddig csak a Kossuth Lajos-utcai kettős vágányon levő megállóhelyen történhettek; e hó 15-e óta azon utasok, akik a Temerini-utcaából a Duna-utcaára utaznak, a Kenyér-utcai megállóhelyen, azon utasok pedig, kik a Futaki-utcaáról jövet a máv. pályaudvar felé igyekeznek, a Városház-tér előtti megállóhelyen is szállhatnak át a másik villamos kocsiira vagy fordítva. A Kossuth Lajos-utcai kettős vágányra a Ferenc József-tér felőli végén levő megállóhely megszűnik szakaszhatár lenni. Ezzel szemben új szakaszhatár lett a Városház-tér előtti megállóhely, honnan szakaszjeggyel lehet eljutni a Temerini-utcai és Duna-utcai végállomásig és a Kenyér-utcai megállóhely, honnan a Lövész-utcaig és a Futaki-utcaig lehet szakaszjeggyel utazni.

Továbbképző tanfolyamok. A budapesti m. kir. technológiai iparmuzeum igazgatósága intézkedett, hogy városunkban f. évi november 1-től kezdve különböző szakokból ipari továbbképző tanfolyamok nyitassanak. A tanfolyamok csekély beíratási díjtól eltekintve, ingyenesek és minden érdeklődő előtt nyitva állnak. A szakrajztanfolyamokban minden résztvevő saját iparágának megfelelő szakirányú kiképzést nyer. Jelentkezni lehet minden hétköznapon d. u. 6-7-ig és vasárnap d. e. 9-11-ig az áll. felső kereskedelmi iskola épületében, első emelet 22-dik ajtó alatt, ahol Niedermayer Gyula igazgató bárkinek bővebb felvilágosítással szívesen szolgál.

Az italmérési illetékek az 1912-1914. évekre leendő kivetése céljából összeírt illeték köteles telek összeírásai jegyzéke a városi tanács kiadó hivatalában f. é. október 17-étől 24-ig közszemlére van kitéve, mely idő alatt az az érdekeltek részéről megtekinthető és a kitüntetett forgalmi adatokra nézve engedélyesek bármelyike részéről az írásbeli észrevételek a városi tanács iktató hivatalában benyújthatók.

— **Miniszeri elismerés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Töröky Pál ókéri r. kat. kántortanítónak a tanügy terén 40 évi működése alatt szerzett érdemeit azzal jutalmazta és ismerte el, hogy részére 200 kor. személyi pótlékot utalványozott, mely rendszeres fizetési jelleggel bír és a nyugdíjba is beszámíttatik.

— **A baja-kiskőrösi vasut** céljaira Baja város 60.000 korona hozzájárulást szavazott meg. A város legutóbbi közgyűlése ezt a hozzájárulást 120.000 koronára emelte fel. Ennek az összegnek az erejéig a vasut megfelelő törzsrésztény ad a városnak.

— **Uj járásorvos.** Vojnits István vm. főispán Dr. Sztojkevič Milán bástóvárosi közs. orvost a szabályi járásban Dr. Földes Simon elhalálása következtében megüresedett állásra járásorvossá nevezte ki.

Cukorgyár Cservenkán. Ötnegyedik évi munka eredménye a cservenkai cukorgyár megalakulása. Alapítók: az Angol Osztrák Bank magyarországi fióktelepe, a selypi cukorgyár, élén bíró tornyai Schossberger Rezső elnökgazgatóval, továbbá dr. Lelbach László cservenkai nagybirtokos. A részvénytőke 5 millió korona. A gyár még ez év folyamán megkezdte az építkezést, üzemét, ha technikai akadályokba nem ütközik, már 1912. év őszén megnyitja. A társaság hajlandó a termelőknek meghatározott számú üzletrészt átengedni. Egy részvény névértéke 500 korona. Az Angol Osztrák Bank egyike legnagyobb pénzintézeteinknek. Alapítókéje 150 millió korona. Báró tornyai Schossberger Rezső fő részvényese a selypi cukorgyárnak, szakértő cukorrépa termelők között általános tekintélynek örvend. Dr. Lelbach László cservenkai nagybirtokos a bácskai első cukorgyár létesítése iránt az akció kezdetétől fogva nagy előszeretettel viseltetett s a cukorgyár megvalósulása főképp az ő szíves kitartásának köszönhető. A gyár életképességének nincs akadálya, mert bácskai termelők a szükséges cukorrépa mennyiséget öt éves szerződésekkel biztosították. Néhány napon belül meg lesz tartva az alakuló közgyűlés. A cservenkai cukorgyár irodahelyisége Zomborban van.

— **Főlemelték a kamatlábat.** Az Osztrák-Magyar Bank legutóbb tartott főtanács ülésén 4 százaléktól 5 százalékra emelte fel a kamatlábat.

— **Kerületi pénztárak alkalmazottai nem közhivatalnokok.** A kir. kuria kerületi pénztárak alkalmazottainak viszonyára vonatkozólag egy adott esetből kifolyólag azt az elvi döntést hozta, hogy a kir. betegsegélyző pénztáraknál alkalmazottak nem közhivatalnokok. Indokolásában kimondja, hogy csak közvetlenül az állam által kezelt pénztárak alkalmazottai tekinthetők közhivatalnokoknak.

— **Szőlőmunkás-tanfolyam Szegeden.** A földművelésügyi miniszter megengedte, hogy a Szegedi Gazdasági Egyesület Szegeden, az Alsótanyán szőlőmunkás (kapás) tanfolyamot nyisson. A tanítás december 17-én kezdődik.

— **Vasut Kalocsa és Baja között.** Egy pénzesoport, amelynek élén gróf Teleki József áll, Kalocsáról Bajára vasutat szándékozik vezetni. Az előmunkálati engedélyt már megkapta a csoport s a finanszírozás tekintetében is legközelebb meglesz az egyezség egy ismert fővárosi pénzintézettel. Az építkezést a jövő év elején kezdik meg, az új részvénytársaság pedig még ez évben fog megalakulni.

— **Érdekes döntvények.** A kereskedelmi miniszter kimondta, hogy juhust heti vásáron iparigazolvány nélkül is bárki árusíthat. Egyuttal azt is kijelentette, hogy aki füstölthust, nemcsak hideg állapotban, hanem akár kifőzve, vagyis melegen árul, az nem köteles még erre iparengedélyt váltani, mert ha kofázkodási igazolványa van, ennek alapján a háziiparilag készített hust tetszése szerinti alakban hozhatja forgalomba.

— **Felakasztotta magát, aztán eltűnt.** Scherer Károly bajai sertéshizláló telepén egyik alkalmazottjának felesége — nem tudni mi okból — bezárkózott a szobába és felakasztotta magát. Négy éves kis fia nem bírt bemenni a szobába s akkor elszaladt az apáért, aki betörte az ajtót és még idejében megmentette feleségét, akinek a lelkére iparkodott beszélni. Ugyiltszott ezután, mintha az aszszony elvetette volna sötét gondolatát, de csak rövid ideig tartott, mert két nappal később nyomtalanul eltűnt.

— **A gombosi hid megnyitása.** A gombosi dunai hid elkészülvén, november 7-én lesz a terhelési próba s no v. 10-én adják át a forgalomnak. A hidat Zsigmonny és társa cég építette s a vasanyagot a magyar államvasutak gépgyára szállította. Ez a legnagyobb hid a Dunán és 7 millió 200.000 koronába került, tehát kevesebbe, mint előirányozva volt.

— **Bezdn kompot kap.** A gombosi hid megépítésével feleslegessé vált gőzkompot áthelyezik Bezdnba, amivel nem csekély gazdasági fellendülés jár.

Közgazdaság.

Ősszel szántunk tavasziakat.

A legnagyobb hiba, a mit a kis gazda olyan gyakran elkövet, hogy tavaszi vetései alá nem szántja meg ősszel a földet. Semmiként sem hiszi el, hogy tavasziak alá jobb az őszi szántás, sőt nagyon sok helyen károsnak tartják az őszi szántást és következetesen csak tavasszal szántanak. Pedig a tavaszi szántás kétségtelenül teszi a termés eredményét, s minden esetben legalább 1-2 q-val kisebb termést fog aratni a tavasszal szántott földről, mintha azt ősszel szántotta volna.

Minden növény bizonyos mennyiségű vizet szükségel abból a célból, hogy egy bizonyos termés mennyiségét adhasson. Így pl. a zabnak 12000 hl. vizet kell kivonni 1 kat. hold földből, hogy 10 q-át termést adhasson. Ha ennél kevesebb vízmennyiség áll rendelkezésre a talajban, akkor csak kisebb termést adhat, mert csak a fentebb jelzett mennyiségű víz oldhat fel annyi tápláló anyagot, a mennyi 10 q-ás termés elérése céljából szükséges. A meteorológiai kísérleti adatok pedig bizonyítják, hogy csak minden 10 esztendőben van tavasszal olyan csapadék mennyiség, a mely a talajnak fentebb jelzett víz szükségletét fedezi. Vagyis tehát a tavasszal elvetett növénynek vízszükségletét nagyobb részben a téli nedvesség, hólé szolgáltatja, mert hiszen azt mindenki tudja, hogy száraz tél után rendszerint rossz termések vannak. Oda kell tehát törekednie minden gazdának, hogy a téli nedvességnek a talajba való behatolását lehetővé tegye; azt pedig az egyszerű józan ész is felfoghatja, hogy a megszántott föld több vizet ihatik mint tarlóként fekvő megkérgesedett föld. Ha tehát ősszel nem szántja fel földjét a gazda, akkor a téli nedvességnek egy része elvesz reá nézve, mert lefolyik és a föld nem issza be.

Kísérletek bizonyítják, hogy az ősszel fel nem szántott földben május 8-10000 hl. kevesebb víz található kat. holdanként, mint abban, a mely most ősszel, tavasszal pedig nem szabad újra szántani, hanem azt csak tárcsával vagy éles boronával megjártatni, hogy ez által a víz nagy mennyiségű elpárolgását megakadályozza. Minél többször boronál tavasszal, annál több víz marad a földben. A ki pedig műtrágyát használ, az szórja ki a szuperfoszfátot az őszi szántás előtt, mert ilyen módon a tél folyamán az teljesen fel-

oldódik, s a magvak elvetésekor a gyenge növényzetnek azonnal rendelkezésre áll amennyiben azonban ezt elmulasztotta volna, ha ősszel megszántotta talajait, akkor tavasszal is nyugodtan alkalmazhatja a szuperfoszfátot, mert nincs kitéve annak, hogy egy beálló szárazság miatt a szuperfoszfát oldatlan maradjon, amennyiben annak feloldására a talajban amugy is nagy mennyiségű víz van.

A ki talajait ősszel szántja s megfelelő mennyiségű műtrágyával ellátja, az bizonyára számíthat arra, hogy 3-4 q-val nagyobb termése lesz, mintha a kiszórást tavaszra hagyta volna.

Az ég bőségesen ontja áldásait

az embernek a föld gyógyító forrásaiból s az ember kitalálta a módját, hogy a források gyógyító erejét úgy értékesítse, hogy bármikor és bármilyen távol a forrástól használhassa. A Fáy-féle valódi sodeni gyógyító források leghatásosabb alkatrészeiből készülnek s minmaguk a források, a pasztillák is ideális szerek mindenféle hurutos megbetegedés ellen. Egy doboz ára 1 korona 25 fill. minden a szakmába vágó üzletben.

Főképviselet Magyarországra és Ausztriára: W. Th. Guntzert, cs. és kir. uvari szállító, Wien IV/1., Grosse Neugasse 17.

Hirdetmény.

A kalocsai érsekség tulajdonát képező, Pest Pilis-Solt-Kiskun vármegye alsó részén fekvő dunamenti és homoki, továbbá a Bácsbodrog vármegyei bácsi, deryei és csávoiyi erdeiben f. év őszén kihasználásra kerülő vágások fatömegének tövön való eladása, valamint a bácsi vágások után származó irtásföldek bérbeadása iránt zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos szóbeli versenytárgyalás fog tartatni

Kalocsán f. 1911. évi október hó 26.

Az eladásra kerülő vágások részletes kimutatása iránt forduljanak érdeklődők az érs. urad. Erdőhivatalhoz Kalocsán; ugyanott megtekinthetők a vágás-eladási és földbérleti föltételek.

Kalocsán, 1911. október hó 10.

Érsekségi igazgatóság.

Kiadó lakás.

A lövész-utca 11. számú új modern házban egy 4 szobából s a hozzá tartozó helyiségekből álló szép, kényelmes uri lakás f. évi november hó 1-étől bérbe adó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a háztulajdonos: **Matkovics Rókus.** 1-3

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízforrásokban és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipócsi Salvatorforrás-Vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Milliók

használgák

KÖHÖGÉS

rekedtség, hurut, elnyalkásodás,
görcs-és szamárköhögés ellen

Kaiser

meil-karamellait

a „3 fenyővel.“

6050 közjegyzőileg hitelesített or-
vosi és magán bizonyítványok
tanuskodnak a biztos sikerről.Felette izletes, kellemes
bonbonok.Csomagja 20 és 40 fill. doboz 60 fill.
kapható: Herczog István, Grossin-
ger János, Kuchler Béla gyógy-
táraiban, Stefanovics Ly. fia, Petro-
vics és Popovics kereskedéseiben,
Klein Oszkár droguistánál, Strasser
István gyógysz. Karlóca, Kocziák
Ruma, Ihrig C. Ratais örökösei
Apatin, Brodski, Adamffy gyógysz.
Pétervárad, Kujaschkovic Mitrovica,
Hainis A. India, Hondl J. Ruma,
Wagner A. Dobricza, Peternik Ottó
Ujszlankamen, Gebauer Emil
gyógysz. Bács. 1-20

Gondoljatok jövőtökre!

Szükség ellen az ember önmagát és hozzátartozóit úgy óvhatja meg kétségtelenül
legjobban, ha a„BIOS“ Temesvári Kölcsönös Segélyző Szövetkezet
biztosítási kötvényeit megveszi. Mindenki biztosíthat itt magának tízkorona egyszeri beiratási díj, 12 korona évi tagsági
díj, továbbá két korona esetenkénti elhalálozási járulék fejében már egy évi tag-
ság után: kereséktelenség esetén ötven korona havi segélyt, harminc
évi tag- 600 kor. évi járadékot. Csekély havi járulék ellen mindenki
ság után biztosíthat leányának kétezer ko-
rona hozományt, fiának kétezer korona önállóitási támogatást. Ha a gyermek gon-
dozója három évi tagság után meghal, megszűnnek a további befizetések és a leány
20-ik, a fiú 16-ik életévéig 30 korona havi járadékot kap, továbbá házasság, illetve
nagykorúság idején a teljes hozományt és önállóitási támogatást. Az intézet a
legnagyobb biztonságot nyújtja. — Ez évben a biztosított összeg 20
millióra rug. Az állampénztárban 200.000 korona biztosítéki alap van elhe-
lyezve. Felvilágosítással és prospektussal szívesen szolgál a „Bios“ Kölcsönös Se-
gélyző Szövetkezet igazgatósága, Temesvár, Belváros Széchenyi utca 4. Képviselő:
BOZSITY MILÁN, Zombor Ill., Konyovits u. 16.

Ügyes és megbízható urak és hölgyek mint üzletszerzők kerestetnek.

K30000

CERES-DÍJ-KIÍRÁS.

Azon célból, hogy a CERES-ételsirt ott is bevezessük, a hol azt régi szokásból vagy megokolatlan előítéletből kifolyólag még nem
használgák, azon kéréssel fordulunk hű vevőinkhez, a kik meggyőződésből és praktikus tapasztalataik alapján használgák ezen cikket, miszerint
következő kérdésekre válaszolni sziveskedjenek:1. Mi készítette Önt arra, hogy a Ceres-ételsirral kísérletet tegyen? 2. Milyen előnyei vannak ezen ét. lészirnak más ételsi-
rokkal szemben? 3. Előnyei teszik azt Önre nézve nélkülözhetetlenné? 4. Ismerőseit hogyan győzi meg ezen előnyökről!Ezen kérdésekre vonatkozó jó válaszokra a következő díjakat
tüzzük ki, melyek kisorsoltatnak:1 díj á 1000 — K 1000 | 20 díj á K 100 — K 2000
10 díj á 200 — K 2000 | 1000 díj á K 20 — K 20000

Összesen . . K 3000

K 22.000

K 2000

K 3000

Egy pályázati bíróság, melynek összeállítását annak idején az újságokban közölni fogjuk, el fogja dönteni,
mely válaszok fognak a 25.000 Koronát kitevő díjak kioszthatása céljából kisorsoltatni és mely pályázók kap-
ják meg a 28 nyereményt, melynek összege: 5000 K. K. 30.000.Ezen pályázaton mindazok részt vesznek, a kik a fenti négy kérdésre vonatkozó jó választ alantí cégnek legkésőbb 1911. évi
november hó 15-ig beküldik és legalább öt papírszalaggal (2 kg-os Ceres kockák vagy csomagokról) azt igazolják, hogy a mi Ceres-étel-
zsirunkat fogyasztják; minden további öt szalagért a jó válaszok beküldője egy-egy további sorszámot kap és ezáltal a sorsolásnál kettős,
illetve többszörös esélye van.A húzás a jegyzői szabályzat 88. szakasza értelmében a es. k. közjegyző, Dr. Kopetz H. R. úr jelenlétében s irodájában 1911.
évi december hó 20-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni. A nyertesek a díjakat azonnal megkapják, minden levonás nélkül. Az összes
nyertesek jegyzéke kinyomattatik és kívánatra bárkinek beküldetik.

SCHICHT GYÖRGY R.-T., „Díj-pályázat“, AUSSIG BÖHMEN.

Hungária nyomda Ujvidék.